

Nr 40.

Av herrar **Wallentheim** och **Nilsson** i Kristinehamn, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 3, med förslag till förordning om allmän omsättningsskatt.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 3 med förslag till förordning om allmän omsättningsskatt föreslås bland annat i de vid förslaget fogade anvisningarna, att till varor, vid vilkas försäljning omsättningsskatt skall utgå, skola räknas även tidningar och tidskrifter samt trycksaker och dylikt. Den sålunda föreslagna skatten jämväl å böcker kommer att i sina konsekvenser hårt drabba det fria och frivilliga folkbildningsarbetet i vårt land, i första hand folkbiblioteksrörelsen.

I årets statsverksproposition framhöll chefen för ecklesiastikdepartementet bland annat, att det vore av vikt, att folkbiblioteksväsendet — som ännu icke helt hade återhämtat sig från den senaste ekonomiska krisen — icke genom alltför ingripande besparingsåtgärder från statens sida försattes i ett än ogynnsammare läge, särskilt som erfarenheterna från nämnda kris tydligt utvisade, att en stark ökning av besöks- och lånefrekvensen, speciellt vad beträffar fack- och studielitteratur, kunde vara att emotse vid en försämring av det allmänna ekonomiska läget. Sedan dessa uttalande gjordes, ha bibliotekens ekonomiska läge ytterligare försämrats genom stegrade lokalkostnader och ökade personaltgifter samt höjda bokpriser, genom reducerade statsanslag och i enstaka fall även genom minskade kommunala bidrag, medan samtidigt den väntade ökningen av besöks- och lånefrekvensen tagit en omfattning, som vida överstiger vad man även på initierat håll torde ha väntat sig. En statistik över boklånen vid de svenska stadsbiblioteken under tredje kvartalet 1940, som upprättats inom Skolöverstyrelsen, utvisar en stegring av boklånen antal med i det närmaste 25 procent i förhållande till motsvarande siffror för år 1939. Härvid är samtidigt att märka, att 1939 års utlåningssiffror äro de högsta hittills i svensk bibliotekshistoria noterade. Detta i och för sig glädjande faktum, som sammanhänger med krisen och allmänhetens behov både av avkoppling och orientering under ett för alla påfrestande läge, betyder för biblioteken ökade personalkostnader och ökat slitage av böckerna med därav följande krav på ökade bokinköp. Den ytterligare stegring av bokpriserna som skulle bli en följd av den nu föreslagna omsättningsskatten skulle än kraftigare hämma bibliotekens förmåga att motsvara de anspråk, som allmänheten ställer och vilkas tillgodoseende i närvarande situation måste anses vara ett riksintresse. Även för de vetenskapliga biblioteken betyder den föreslagna skatten en kännbar begränsning av deras redan förut kraftigt minskade bokinköpsmöjligheter och därmed en hämsko för vårt lands forskningsarbete.

Vad som här sagts om biblioteksverksamheten gäller i motsvarande grad om studiecirkelarbetet, som är beroende av tillgång till icke blott bibliotekens bokförråd utan även grundböcker och andra läroböcker, som måste anskaffas av de studieintresserade själva. Då det — inte minst i tider av arbetslöshet — måste betraktas som ett statsintresse att i största möjliga utsträckning hålla studiearbetet i gång, måste den föreslagna skatten även i detta fall inge allvarliga betänkligheter.

Skäl torde tala för att liksom i England hela bokmarknaden undantoges från omsättningsskatt. Hänsyn till det statsfinansiella läget torde emellertid nödvändiggöra en begränsning till den kategori av böcker, som ovan berörts. Till ledning för bedömandet av sakens ekonomiska konsekvenser må nämnas, att det belopp, som de statliga och statsunderstödda biblioteken årligen använda för bokinköp och inbindning, torde uppgå till i runt tal tre miljoner kronor. Häri inkluderas också värdet av det studiematerial, som försäljes till studiecirkelarna genom de statsunderstödda studieorganisationerna. Det må även framhållas, att något hinder från skattetekniska grunder inte torde möta gentemot den här föreslagna skattefriheten, då bokhandeln redan på grund av de speciella rabatter som gälla för biblioteksköp håller biblioteks försäljningen isär från sin övriga omsättning.

Under hänvisning till det ovan anförda få vi alltså föreslå,

att riksdagen måtte besluta, att allmän omsättningsskatt ej skall utgå vid försäljning av böcker till statliga eller statsunderstödda bibliotek samt för bokbinderiarbete utfört för sådana biblioteks räkning liksom ej heller vid försäljning av studiehandledningar och material för studier genom förmedling av statsunderstödd bildningsorganisation.

Stockholm den 2 november 1940.

Adolf Wallentheim.

Gustaf Nilsson
i Kristinehamn.